

Ochrana hospodářské soutěže EU

- http://ec.europa.eu/competition/consumers/why_cs.html

Úvod

- Velmi důležitá politika (na stejné úrovni jako obchodní či zemědělská politika)
- Průřezový charakter
- Společný trh=>potřeba zajistit rovnost podmínek pro všechny výrobce
- Komise jako jakýsi „rozhodčí“ její rozhodnutí jsou napadnutelná u TRIBUNÁLU (ke zrušení pokuty ale dochází jen zřídka, častější je snížení pokuty)
- HS je rozdělena do dvou hlavních oblastí:
  1. Kartelové právo a zákaz zneužívání dominantního postavení
  2. Právo koncentrací (povolování fúzí)

Článek 101 SFEU

- Kartel = skupina podobných, samostatných společností, které se spojí, aby mohly kontrolovat ceny nebo si rozdělit trhy, a tím omezit hospodářskou soutěž.
- Evropská komise ukládá společnostem zapojeným do kartelu vysoké pokuty.
- Většinou jsou ale drženy v tajnosti a jejich prokazování je velmi složité

Cíle HS

- *zabezpečení volného pohybu zboží a služeb v rámci Společenství vyloučením možnosti vytvářet „neviditelné překážky“ typu dohod o dělení trhu, kartelových dohod, různých typů státních podpor atd.;*
- *podněcování velkých výrobců k efektivnímu chování;*
- *vymezení toho, co je na trhu dovoleno a toho, co není;*
- *zvýšení konkurenceschopnosti producentů v členských státech EU, a to především vůči konkurenci z USA a Japonska;*
- *podporu malých firem při jejich spolupráci s firmami velkými.*

pojetí HS

- Odlišná od klasického pojetí HS: Na evropské úrovni se dohlíží na formování konkurenčních podmínek, Komise zasahuje jen tehdy, pokud se dotýká JVT, jinak je dohled nad hospodářskou soutěží ponechán národním autoritám
- články **101-108** SFEU jako primární zdroj HS a nařízení jako sekundární zdroj

oblasti HS

- *Dohody mezi podniky (kartelové dohody), které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy, případně jinak narušit soutěž na jednotném trhu (čl. 101),*
- *Zneužití dominantního postavení na společném trhu (čl. 102),*
- *Jednání veřejných podniků a podniků, jimž byla členskými státy přiznána zvláštní práva (čl. 106),*
- *Státní podpory (čl. 107).*

Článek 101 (ex 81)

- *"se společným trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly:*
  1. *ovlivnit obchod mezi členskými státy*
  2. *a jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu".*

Článek 101

Zakázané a neplatné jsou tyto dohody:

- *přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky;*
- *omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice;*
- *rozdělují trhy nebo zdroje zásobování,*
- *uplatňují vůči obchodním partnerům nerovné podmínky při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři zvýhodněni v hospodářské soutěži,*
- *podmiňují uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisejí“.*

Kartelové právo

Tato nedovolená opatření mohou mít formu:

1. Dohody, tedy ujednání mezi podniky
2. Rozhodnutí sdružení podniků
3. Tzv. společný postup (jednání podniků ve shodě bez formálního ujednání)
  - Za 1. a 2. jsou od počátku neplatné; navíc jsou sankcionována

Odhalování kartelů

- Tzv. politika shovívavosti: První společnost z kartelu, která informace poskytne (v podstatě udá další společnosti), nemusí platit pokutu. Takový krok celý kartel destabilizuje. Tato politika se ukázala být účinnou, většina je jich odhalena touto formou
- Tel. číslo: + 32 2 298 41 90

Kartely

Výjimky:

1. Individuální výjimky (od roku 2003 se již nepoužívají)
2. Blokované výjimky, tj. skupinová vyloučení. Týkají se určitých kategorií smluv

kartely– blokové výjimky

příklady:

- Vertikální dohody (o výhradním prodeji, nákupu, franchisingu)
- Dohody o specializaci
- Dohody o výzkumu a vývoji
- Dohody o licencích týkajících se know-how
- Dohody v oblasti pojišťovnictví

Příklad kartelu

- V roce 2012 Komise udělila pokutu výrobcům televizních a počítačových obrazovek ve výši 1,47 miliardy eur za dvacet let trvající kartely. V letech 2001–2006 vytvořili asijské výrobce obrazovek LCD kartel, v jehož rámci si sjednávali výši cen a vyměňovali citlivé informace týkající se velkorozměrných televizních obrazovek a počítačových aplikací. Jednání kartelu mělo přímý dopad na evropské spotřebitele, jelikož většina televizních obrazovek, počítačových monitorů a notebooků LCD pochází právě z Asie.

Největší pokuty od roku 1969 (dle kauz)

Year	Case name	Amount in €*
2008	Car glass	1.383.896.000
++2009++	Gas	1.106.000.000
2007	Elevators and escalators	992.312.200
2001	Vitamins	790.515.000
2007	Gas insulated switchgear	750.712.500
2008	Paraffin waxes	676.011.400
2006	Synthetic rubber (BR/ESBR)	519.050.000
2007	Flat glass	486.900.000
2002	Plasterboard	458.520.000
2006	Hydrogen peroxide and perborate	388.128.000

Největší pokuty od roku 1969 (dle podniků)

Year	Undertaking**	Case	Amount in €*
2008	Saint Gobain	Car glass	896.000.000
++2009++	E.ON	Gas	553.000.000
++2009++	GDF Suez	Gas	553.000.000
2007	ThyssenKrupp	Elevators and escalators	479.669.850
2001	F. Hoffmann-La Roche AG	Vitamins	462.000.000
2007	Siemens AG	Gas insulated switchgear	396.562.500
2008	Pilkington	Car glass	370.000.000
2008	Sasol Ltd	Candle waxes	318.200.000
2006	Eni SpA	Synthetic rubber	272.250.000
2002	Lafarge SA	Plasterboard	249.600.000

Článek 102 (ex 82) – zákaz zneužívání dominantního postavení

Spočívá v:

1. Dominantním postavení
2. Zneužívání tohoto postavení
3. Má vliv na obchod mezi členskými zeměmi

Článek 102 – zákaz zneužívání dominantního postavení

Dominantní postavení:

- *„Pozice hospodářské síly, které požívá podnik a která mu umožňuje, aby na rozhodném trhu zabránil účinné konkurenci tím, že bude s to se chovat v nezanedbatelném rozsahu nezávisle na jiných soutěžitelích, zákaznících a spotřebitelích“*

Článek 102 – zákaz zneužívání dominantního postavení

Zneužívání dominantního postavení:

- vynucování nepřiměřených nákupních nebo prodejních cen anebo jiných nerovných obchodních podmínek;
- omezování výroby, odbytu nebo technického vývoje na úkor spotřebitelů;
- uplatňování rozdílných podmínek vůči obchodním partnerům při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodňováni v hospodářské soutěži;
- podmiňování uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisejí.

Článek 102 – zákaz zneužívání dominantního postavení

Zneužívání dominantního postavení (příklady):

- *Tzv. navazování (tying-in)- poskytování slev odběratelům za věrnost.*
- *Tzv. zničující ceny – za účelem zničení konkurence ne přilákání zákazníků*
- *Odmítnutí dodávek pro jiného soutěžitele za účelem jeho poškození*
- *Vyhrazování si určitých povinností (např. u telekomunikací apod.)*
- *Slučování podniků za účelem ovládnutí trhu*

Článek 101 a 102 – aplikace

Komisi a národním soutěžním úřadům jsou svěřeny tyto pravomoci:

- *Zjišťovat skutkový stav při posuzování jednotlivých případů domnělého nebo skutečného porušení těchto článků*
- *Rozhodovat o důsledcích porušení*

Článek 101 a 102 – aplikace

Pravomoci Komise při zjišťování faktů:

- Požadovat nezbytné informace od vlád a jiných orgánů členských států, jakož i podniků
- Provádět všeobecný průzkum celých odvětví hospodářství
- Provádět šetření na místě (tzv. nájezdy Komise za úsvitu)
- Šetření za pomoci orgánů příslušného státu

Pokud podnik stěžuje přístup Komise k informacím je mu udělena jednorázová pokuta nebo i periodická, tj. za každý další den

Článek 101 a 102 – aplikace

Vlastní rozhodnutí Komise:

- Uložení povinnosti ukončit protiprávní jednání
- Eventuálně přijetí předběžného opatření
- Eventuálně přijetí závazku
- Ukládat sankce (limit 10% ročního obrátu firmy)

Článek 101 a 102 – aplikace

Kritéria pro stanovení výše pokuty:

- Povaha protiprávního opatření
- Hospodářský význam podniku
- Trvání protiprávního opatření
- Existence úmyslu omezit soutěž
- Otevřenost či skrytost jednání
- Případná recidiva

Příklad zneužívání dom. postavení

- Komise Microsoftu udělila pokutu za to, že některé své softwarové produkty neprodával samostatně, nýbrž pouze ve spojení s jinými produkty. Rozhodla, že se Microsoft dopustil nekalého jednání tím, že spotřebitele připravil o možnost výběru, uměle udržoval vysoké ceny a bránil inovacím v softwarovém průmyslu.

datum	firma	pokuta v mil. eur	důvod pokuty
červenec 2006	Microsoft	280,5	za zneužívání dominantního postavení na trhu
květen 2006	chemická firma Solvay	167,062	za kartelové dohody s šesti dalšími firmami v odvětví
březen 2004	Microsoft	497,2	za zneužívání dominantního postavení na trhu
říjen 2003	chemická firma Hoechst AG	99	za účast v kartelu se čtyřmi dalšími chemickými firmami
listopad 2002	francouzský výrobce sádrokartonu Lafarge	249,6	za kartelové dohody
prosinec 2001	firma Arjo Wiggins Appleton Plc	184,27	za kartelové dohody s devíti dalšími firmami o cenách papíru
listopad 2001	švýcarský výrobce vitamínů Hoffman- LaRoche	462	za účast v osmi různých kartelech s evropskými a japonskými výrobci vitamínů
listopad 2001	německý výrobce vitamínů BASF	296,16	za účast v kartelových dohodách s evropskými a japonskými výrobci vitamínů

Článek 101 a 102 – aplikace

Vztahy mezi Komisí a národními autoritám (soudy či úřady):

- Vnitrostátní orgány musí aplikovat komunitární právo v případě unijního rozměru případu
- Zahájení řízení před Komisí automaticky zastavuje řízení na národní úrovni
- Vnitrostátní soudy jsou při svém rozhodování vázány stanoviskem Komise!!!

Fúze

- **Fúze** = Zákonné spojení dvou nebo více firem
- Důvody fúzí: např. efektivněji vyvinout nové produkty nebo snížit výrobní a distribuční náklady=>efektivnější trh a z toho plynoucí výhody pro spotřebitele (lepší výběr či nižší ceny)
- !některé fúze ale mohou vést k omezení hospodářské soutěže tím, že vznikne dominantní firma=>potřeba přezkoumání Komisí
- $a+b=A$ (pohlčení malého podniku velkým) nebo $a+b=C$ (dvě podobně veliké firmy se spojí v novou, velkou firmu)
- Nebo horizontální či vertikální slučování
- Chybí právní úprava jako byla v předchozích případech (články 101 a 102)

Rozhodující při posuzování je výše obratu:

- celkový celosvětový obrat všech dotčených firem přesahuje 5 mld. EUR a
- celkový obrat každého z nejméně dvou dotčených podniků v rámci celého Společenství přesahuje 250 mil. EUR
- ani jeden z fúzujících nedosahuje na území jedné členské země EU obratu, který nepřesahuje dvě třetiny jeho celkového obratu v EU

příklad

- V roce 2006 a poté znovu v roce 2012 oznámila nízkonákladová letecká společnost Ryanair Komisi svůj záměr převzít irskou národní leteckou společnost Aer Lingus. Komise prozkoumala potenciální dopad tohoto kroku na hospodářskou soutěž a spotřebitele, a zejména na 14 milionů cestujících, kteří každoročně létají do Irska a z Irska. Sdružením těchto dvou leteckých společností by se vytvořila společnost s monopolem nebo dominantním postavením na trhu mnoha linek do Irska a z něj, spotřebitelé by neměli možnost volby, a proto by se s největší pravděpodobností zvýšily ceny.

Státní podpory – článek 107 (ex 87)

- = zásah úřadů daného státu (na celostátní, regionální či místní úrovni) na podporu určité ekonomické aktivity s využitím státních zdrojů což narušuje hospodářskou soutěž a jsou zakázány
- Jsou povoleny tehdy, pokud přispívá ke všeobecnému hospodářskému rozvoji, jinak jsou zakázány

Státní podpory - vymezení

1. došlo k zásahu ze strany státu nebo prostřednictvím státních zdrojů, což může mít různou podobu (např. granty, úrokové a daňové úlevy, záruky, vlastnictví celé společnosti nebo její části státem nebo poskytování zboží a služeb za preferenčních podmínek atp.),
2. tento zásah pravděpodobně ovlivní obchod mezi členskými státy,
3. tento zásah poskytuje příjemci výhodu selektivním způsobem, např. jen některým společnostem nebo odvětvím průmyslu či společností sídlícím v určitém regionu,
4. došlo nebo by mohlo dojít k narušení hospodářské soutěže.

Státní podpory

Se společným trhem jsou vždy slučitelné:

- podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům za podmínky, že se poskytují bez diskriminace na základě původu výrobků;
- podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi;
- podpory poskytované hospodářství určitých oblastí Spolkové republiky Německo postižených rozdělením Německa, pokud jsou potřebné k vyrovnání hospodářských znevýhodnění způsobených tímto rozdělením (LS umožňuje aby 5 let po vstupu v platnost Rada na návrh Komise tento důvod zrušila)

Státní podpory

Se společným trhem mohou být slučitelné:

- a) podpory, které mají napomáhat hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností;
- b) podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu anebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu;
- c) podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem;
- d) podpory určené na pomoc kultuře a zachování kulturního dědictví, jestliže neovlivní podmínky obchodu a hospodářské soutěže ve Společenství v míře odporující společnému zájmu;

Státní podpory

- Členské státy EU mají obecně povinnost informovat Evropskou komisi o plánovaných státních podporách prostřednictvím oznámení ještě před jejich přidělením
- V některých případech stačí poslat po udělení státní podpory pouze informační formulář (věda výzkum, vzdělávání, zaměstnanost, MSP)
- Komise schválí přibližně 85 % všech oznámených státních podpor

Státní podpory

- Nejkontroverznějšími druhy státní podpory, které Evropská komise důkladně prošetřuje, jsou podpora na záchranu a restrukturalizaci, finanční transakce mezi státem a státními podniky, jejichž výsledkem je udělení podpory, a podpora společností v některých citlivých odvětvích jako je ocelářství, stavba lodí a výroba motorových vozidel.